

Ekstern høring av Retningslinje for vurdering av samværsordning ved omsorgsovertakelse

13.03.2022 14:11 (29m 41s)

E-postadresse
fagansvarlig@fosterhjemsforening.no

1. Hvem er avsender av dette høringssvaret?
Norsk Fosterhjemsforening

2. Hvilken type avsender kommer høringssvaret fra?
Frivillig brukerorganisasjon

3. Hvem har besvart høringen?
Marianne Oftedahl

4. Er svarene basert på innspill fra noen som jobber med å vurdere samværsordning i barneverntjenesten?
Nei

5. Er svarene basert på innspill fra flere personer i organisasjonen/enheten?
Ja

6. I hvilken grad mener du /dere retningslinjen er formulert på en tydelig og forståelig måte?
2
Kommentar: Formålet er utydelig og derfor blir det følgefeil videre i hele retningslinjen

7. I hvilken grad mener du/dere retningslinjen vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten i arbeidet med å vurdere samværsordning ved omsorgsovertakelse?
4
Kommentar: Man har fått med seg mange vesentlige og viktige punkter som barneverntjenesten må kartlegge og redegjøre for ved en omsorgsovertakelse

8. I hvilken grad mener du / dere retningslinjen (nettversjonen) har en digital struktur som er oversiktlig og lett å finne frem i?
3
Kommentar: : I flere tilfeller er det informasjon som ikke kommer tydelig frem i selve teksten i retningslinjen, men man må klikke seg ned i utdypningsfeltet. Vi stiller spørsmål om det kan gjøre innholdet i sin helhet mindre tilgjengelig i det man må klikke på ulike bokser og det kan være vanskeligere å få med seg helheten.

9. I hvilken grad mener du/ dere retningslinjen i utskrevet utgave er oversiktlig og lett å finne frem i?
1
Kommentar: Vanskelig å printe ut slik at alt er tilgjengelig av tekst. Man må sikre at alle bokser er åpne side for side for å printe ut. Legg i stedet ut som et eget vedlegg med all tekst som kan printes ut, og hvor all tekst kommer med i utskriftene.

10. Har dere andre kommentarer til retningslinjen som helhet?

OVERORDNEDE BETRAKTNINGER

Det er viktig at man ikke stykker opp samvær i ulike retningslinjer, jf. info om at det skal komme en egen retningslinje for gjennomføring av samvær, da blir det lite oversiktlig.

Vi viser til høringsinnspillet sendt fra Barneombudet som vi støtter.

Retningslinjen viser som begrunnelse for utkastet, dels til diskusjon i arbeidsgruppen og dels til juridiske føringer. Vi anser at det også er behov for å bygge dette ut til også å vise til helsemessige psykologiske vurderinger om hva som skal til for å ha en trygg, god og utviklingsfremmende oppvekst etter en omsorgsovertagelse, og hvordan barneverntjenesten kan legge til rette for det.

Om retningslinjen – formål og bruksområde:

Retningslinjen må ivareta hensynet til rettssikkerhet for barnet i tilknytning til samvær. Det er positivt at man tydelig innledningsvis angir at samvær skal gjøres ut fra en konkret vurdering av det enkelte barns behov og at det angis at retningslinjen skal bidra til at barneverntjenesten gjør gode og grundige vurderinger av hva som er riktig samværsordning ved omsorgsovertagelse. Retningslinjen bygger på noen premisser som i mange tilfeller ikke er treffende for barn som som grunnet omsorgssvikt må flyttes ut av foreldrehjemmet. Det gjelder passusen om at det som hovedregel er best for barna å bo hos sine biologiske foreldre. Dette er jo ikke tilfelle med barn som er omsorgsplassert, det er nettopp derfor disse ikke bør hjemme hos foreldrene. Det hele er dermed snudd på hodet, og gir feil føringer.

Retningslinjen bør svare på i hvilken grad barn har plikt til å delta på samvær det ikke ønsker. Utgangspunktet er jo at barn ikke fysisk kan tvinges til samvær det ikke ønsker. Retningslinjen bør fastslå dette forholdet, for derved å ivareta barnets rett til samvær, og tydeliggjøre at barnet ikke har plikt til samvær. Dersom barn fysisk skal tvinges til samvær det ikke vil, bør det angis hjemmel for dette i plasseringsvedtaket.

Bruksområdet for retningslinjen er for begrenset. Den bør gjelde ved alle typer samværsfastsettelse, ikke bare ved omsorgsovertagelse, og dette bør gå frem av både tittel og ordlyd, og medføre utbygging av utkastet til å ivareta de forhold som blir noe annerledes ved senere omsorgsfastsettelse kontra ved første gangs samværsfastsettelse tilknyttet en omsorgsovertagelse. Vi ser det går frem av kommentar i nedtrekks feltet at retningslinjene skal kunne benyttes i flere tilfeller, men dette blir ikke tydelig nok, og retningslinjen er ikke bygget ut og tilpasset til å håndtere de ulike stadiene der samværsfastsettelse skjer i løpet av plasseringen.

Retningslinjen må ivareta samtaleprosess og særskilte hensyn her. Videre må digital kontakt ivaretas i retningslinjen.

Retningslinjen skal sikre omlegging av praksis:

Vi legger til grunn at bakgrunn for å utarbeide retningslinjen er behov for konkrete tiltak etter at Norge ble dømt av EMD for sin praksis rundt samvær. Slik vi forstår det skal retningslinjen bidra til at barneverntjenestens saksbehandling og praksis mht samvær endres for å ivareta EMK og HR sine føringer og retten til familieliv med biologisk familie.

Bakgrunnen for retningslinjen må ikke medføre at man utformer retningslinjen for snevert. Samvær er meget viktig å ivareta på en måte som sikrer barnets beste. Det blir for snevert om samvær kun skal ses som middel for å oppnå tilbakeføring, da styrer man og begrenser hva samvær skal være.

Skal man nå formålet bør retningslinjen være tydelig på at det gjelder all samværsfastsettelse i ulike stadier av omsorgsplasseringen. Barneverntjenesten trenger like mye støtte i disse samværsfastsettelsene slik at samvær blir gode, at rettigheter ivaretas, og det blir gode og grundige vurderinger.

Stort behov for en tydelig retningslinje som gir beslutningsstøtte:

Foreningen opplever at det er stort behov for en retningslinje som støtter og trykker barneverntjenesten i arbeidet med samværsfastsettelse. Dette innebærer ofte kompliserte vurderinger. Barneverntjenesten trenger trygghet for hvordan de nye reglene og endret praksis er å forstå. Vi opplever at mange barneverntjenester kan være usikre og redd for å trå feil, og kanskje havne som ny sak i Strasbourg. Er det en risiko for at pendelen dermed går i motsatt retning? Vi viser til informasjonsskriv om behandling av barnevernssaker fra BFD av 10. juni 2020 som det bør lenkes til.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/f29d37d4e9e04d8891693415c19e411c/informasjonskriv-om-barnevernssaker---nye-retningslinjer-fra-hoyesteretts-om-saksbehandling.pdf>

Saker for EMD og HR er anlagt av barnets foreldre. Barn har ikke som foreldrene, mulighet til å få sine rettigheter ivarett og særskilt fastslått gjennom særskilte saksanlegg. Den rettspraksis og det som skrives har derfor ofte et fokus på rettigheter tilknyttet familieliv i biologisk familie. Det må ikke forhindre at retningslinjene er tydelige på ivaretagelse av barnets rettigheter som favner mye videre enn dette, også rett til familieliv i en fosterfamilie.

Vi ønsker at retningslinjen blir enda mer praktisk og konkret i forhold til ulike stopp-punkter som gjelder samværsfastsettelse underveis i plasseringsforløpet. Det kan gjøres gjennom egne kapitler i retningslinjen. Det gjelder saker om begjæring om endring av fastsatt samvær, og utvidelse av samvær fastsatt av barneverntjenesten alene uten saksanlegg for nemnda. Hva med samværsfastsettelse ved akutt plasseringer der barn bor i beredskapshjem? Som følge av problem med rekruttering av fosterhjem er det barn som bor lenge her. Hva med samvær når barn er adferds plassert? Hva med samvær med frivillige plasseringer, hvordan skal barneverntjenesten gå frem her? Vi savner at retningslinjen omfatter også ivaretagelse av andre rettigheter barnet har, Mange fosterbarn har langvarig botid i fosterfamilien, og en slik tilknytning til fosterfamilien at dette har krav på vern. Det er en grunn til at barn skal vokse opp i familie og ikke på institusjon, man anser det viktig med et familieliv. Barn plasseres i fosterhjem for at det skal utvikles en helende relasjon og en tilhørighet i denne familien. Dette skal bidra til at barnet får hjelp til å bearbeide sin begynnende skjevutvikling. Barnet skal oppleve seg verd å bli tatt vare på og elsket. Vernet for retten til familieliv etter EMK art 8 gjelder familieliv, og skiller ikke mellom familie basert på biologi eller ikke. Barnets rett til vern om familieliv etter EMK art 8 gjelder også rett til vern for sitt familieliv i fosterfamilien. Man ivaretar ikke barnets rettigheter når dette forhold ikke ivaretas i retningslinjen. Av Fosterhjemsundersøkelsen 2022 går det frem at 90 % av fosterforeldrene i forkant av plasseringen forventet å ha relasjon til barnet hele livet uavhengig av om barnet forble i fosterhjemmet eller ikke. 94% anser fosterbarnet som et fullverdig medlem av fosterfamilien. Mange barn har langvarige plasseringer i fosterhjemmet, det er der mange barn opplever de har sitt familieliv. Barnets rettigheter i forhold til barnekonvensjon bør tas med; herunder retten til privatliv og rett til rehabilitering, beskyttelse av helse og trygghet mm.

Satsing på relasjonsarbeid og samarbeid som en viktig del av barneverntjenestens arbeid:

Skal barnet gis best mulig omsorg og ivaretagelse, bør man i retningslinjen skrive noe om å utvikle samarbeid mellom foreldre og fosterforeldre, der dette er bra for barnet og samarbeid er mulig. Relasjonsarbeid må være en viktig del av barneverntjenestens arbeid tilknyttet samvær. Fosterhjemsundersøkelsen viser at fosterforeldre ofte spiller en viktig rolle ved samvær, og har mye kontakt med barnets biologiske familie.

Medvirkning fra fosterforeldre, som viktig premis for barnets ivaretagelse, er i for liten grad kommet til uttrykk i retningslinjen:

Dette må endres. Norsk Fosterhjemsforening har gjentatte ganger spilt dette inn i arbeidet med veilederen. Etter hvert som barnet plasseres og bor i fosterhjemmet, og samvær skal fastsettes, vil fosterforeldre være de som har best kjennskap til barnet og barnets reaksjoner. Tilsvarende beredskapsforeldre dersom barnet fortsatt bor der og plassering i fosterhjem lar vente på seg. Retningslinjen har i liten grad ivare tatt dette hensynet. Det anser vi svekker barnets situasjon og medvirkningsmulighet. For alle barn som er plassert, og spesielt de mindre barna, er det først og fremst gjennom de relasjonene man har tillit til at barna får medvirket. Involvering av fosterforeldre må være en plikt i alle stadier av saken der fosterforeldre har kommet inn i bildet. I den grad fosterforeldre omtales, eller blir involvert i prosessen er gjerne den generelle ordlyden "Barneverntjenesten bør innhente synspunkter fra de som har omsorgen for barnet og andre som kjenner barnet godt". Dette må omformuleres til et skal. Av Fosterhjemsundersøkelsen 2022 går det frem at fosterforeldre anser en av de største utfordringer ved det å være fosterhjem er samværsordninger som ikke er til barnets beste, og at fosterforeldre ikke har rettigheter til å kunne ivareta barnet bedre. 48 % av fosterforeldre svarer nei eller er usikker på om de kan anbefale andre å bli fosterforeldre (nei 16 %, usikker 32%)

INNSPILL TIL TEKSTEN I UTKASTET

Formål med samvær

Foreningen ber om at teksten tilknyttet formål med samvær nyanseres og suppleres.

I motsetning til de øvrige anbefalingene i retningslinjene har man her ingen juridiske eller andre begrunnelser som teksten forankres til, det bør gjøres også her.

Foreningen er enig med Barneombudet og viser til det som de skriver til dette punktet:

«Barneombudet er glade for at det innledningsvis presiseres at samværsordningen skal være til barnets beste. Dette er viktig, og kan aldri bli sagt ofte nok. Utover dette fremstår avsnittet etter Barneombudets syn for unyansert. Selv om det som et utgangspunkt er best for barn å vokse opp i sin egen familie, gjelder denne veileder

11. Er anbefaling 1 (om forhold ved barnet) formulert på en tydelig og forståelig måte?

4

Kommentar: Formuleringer er tydelige og med klart språk.

12. I hvilken grad mener du/dere anbefaling 1 (om forhold ved barnet) vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten?

3

Kommentar: Det er mye nyttige forhold som anbefalingene inneholder, og det vil lette at man har punkter samlet mht hva som skal undersøkes, oppstilt her på en ryddig og god måte. For at anbefalingene skal være til praktisk hjelp for barneverntjenesten i å ivareta barnets beste, må anbefalingene ivareta de forhold som kommenteres i retningslinjen som helhet. Det er derfor litt vanskelig å score under disse spørsmålene.

13. Andre kommentarer til anbefaling 1 om forhold ved barnet

- Barnets mening om samvær

- Manglende medvirkning fra barn ved samværsfastsettelse er en utfordring i en del saker. Jf Fosterhjemsundersøkelsen 2021 hvor 151 av respondentene var helt eller delvis uenig i at barnet fikk medvirke i spørsmål om samvær

- Av Fosterhjemsundersøkelsen 2022 går det frem at hele 54% av barna ikke har tillitsperson. For de som hadde en tillitsperson anga 30 % av fosterforeldrene at tillitspersonen ikke aktivt ble brukt for å fremme barnets medvirkning, mens 23% av fosterforeldrene ikke visste om dette ble gjort.

- Ungdommer som selv har svart på Fosterhjemsundersøkelsen Ung 2022, fra 17 år og oppover til 25 år, der angir 68 % av ungdommene at de nesten alltid eller ofte får være med å medvirke før barnevernet beslutter samvær, mens 12 % svarer sjelden eller aldri. 61 % av ungdommene har en tillitsperson, og noen her savner å ha en tillitsperson de er skikkelig trygge på og kan si akkurat hva de mener til.

- Av vår fosterhjemsundersøkelse har vi også avdekket at en god del barn er utrygge på kontaktperson og tilsynsfører.

- Det er viktig at retningslinjen er tydelig på at også barn under 7 skal høres, og dette bør gå frem tydelig av retningslinjen at alle barn skal høres.

- Barns medvirkning må skje til personer som har særlig gode ferdigheter til å høre barn og med spesialisert kompetanse, slik at man ikke tolker feil og overtolker/ undertolker det som sies. Forskning viser at bare ved å endre litt på spørsmålsstilling når man snakket med barn for å få deres mening, så fikk man helt andre svar fra barna.

- Når barn skal medvirke så må de vite at det er trygt, hvem som skal ha opplysningene, og hva det skal brukes til. Barnet må også vite at det har rett til ikke å medvirke.

- Viktige omsorgspersoner barnet har vil kunne bidra til at barnet får medvirket. Her kommer for eksempel barnets fosterforeldre inn, noe som er viktig også ved små barn, hvor det er relasjon til trygge omsorgspersoner som gjør at barnet får medvirket. Forandringsfabrikken viser til at bare en av fire barn forteller det som er viktig, da de er utrygge.

- Dokumentasjon: Barneverntjenesten må være forpliktet til å dokumentere sine argumenter, barnets stemme og fosterforeldrenes stemme. Barnet og fosterforeldrene bør få fullt innsyn i det skriftlige arbeidet barnevernet utfører.

Norsk Fosterhjemsforening anser det må utvises stor varsomhet med å få barn til å gjennomføre samvær i tilfeller hvor barnet ikke ønsker samvær med foreldrene. Samvær bør være en rettighet for barn, men ikke en plikt. Det bør gå frem at man ikke kan tvinge barn fysisk til samvær som det ikke vil.

Vi viser til ny lov som kommer i Danmark: Børnene først, hvor barn fra 10 års alder har partsrettigheter, og hvor barn selv bestemmer om de vil ha samvær. <https://sm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/maj/bred-politisk-aftale-om-boernene-foerst>

- Alder og utviklings status

Viser til innspill fra Barneombudet som vi støtter.

- Helse og funksjonsnedsettelser

- Norsk Fosterhjemsforening peker på at 82 prosent av fosterforeldrene var helt eller delvis enig i at fosterbarnet har et betydelig større omsorgsbehov enn barn på samme alder, jf. Fosterhjemsundersøkelsen 2021.

- Foreningen peker på at barneverntjenesten ikke selv har kompetanse til å foreta slike vurderinger av psykiske eller fysiske helseutfordringer med konsekvenser for omfang og tilrettelegging av samvær. Det er viktig å innhente kompetanse gjennom den lov om helsekartlegging som nylig er vedtatt. Foreningen viser til Barneombudets innspill hvor det påpekes at dette punktet bør erstattes med at barneverntjenesten må sørge for at barnet får en kartlegging av fysisk, psykisk og oral helse, og dette må dokumenteres er gjort. Videre bør det komme frem av retningslinjene at barneverntjenesten skal følge opp rapporten fra helsekartleggingen og at denne blir et moment i samværsfastsettelsen. Det bør også komme frem av retningslinjene at rapporten fra helsekartleggingen må brukes aktivt av barneverntjenesten for å sikre barnet riktig og nødvendig oppfølging etter en plassering.

- Relasjon til søsken, besteforeldre og andre som står barnet nært

Det legges føringer om at barnet bør ønske, eller føle på relasjoner det kanskje ikke ønsker å ha, og de må mene noe om det ofte. Her burde heller spørsmålet være "er det noen fra biologisk familie barnet ønsker kontakt med?". Hva er viktig for barnet?

- Barnets hverdagsliv

Dette er et viktig punkt som gjelder barnets rett til å leve et mest mulig normalt liv, og ha aktiviteter og privatliv som andre barn. Det må komme tydeligere frem at livet også for fosterbarn må få lov til å handle om her og nå, hverdagsliv og ro. Ro til å leve et godt liv, og ro til å bearbeide historien. Dette presset kommer i tillegg til minimum 4 x oppfølgingsbesøk fra barnevernet, 4 x oppfølgingsbesøk fra tilsynsfører. Pluss eventuelle samværsmotivatorer og sakkyndige. Disse elementene er fraværende i vurderingene om den totale belastningen for barna når samværsmengden skal bestemmes.

- Barnets reaksjoner på samvær

Dette punktet er svært viktig. Foreningen er enig med Barneombudet som mener at barneverntjenesten i tilfeller hvor barnet har reaksjoner før, under eller i etterkant av samvær må innhente sakkyndige vurderinger som kan opplyse saken. Barneverntjenesten har ikke kompetanse til å vurdere hva barnets psykologiske og atferdsmessige reaksjoner kommer av. Dette krever spesiell kompetanse om barns psykiske helse. Det må fremgå av retningslinjene at barneverntjenesten må dokumentere sine observasjoner og vurderinger.

Norsk Fosterhjemsforening viser til at mange av våre medlemmer opplever at de ikke blir hørt når de er bekymret over barnets reaksjoner tilknyttet samvær, og at barneverntjenesten i mange tilfeller opplever å ikke følge opp bekymringsfulle reaksjoner. Det er derfor særdeles viktig at det kobles på helsefaglig kompetanse som må bli førende for vurderingen av hva som er bra for barnet. Vi er kjent med flere tilfeller hvor barnevernet ikke følger råd fra for eksempel BUP i anledning samvær. Det må være plikt til å innhente og dokumentere hva fosterforeldre gir av informasjon, samt beredskapsforeldre, og/eller andre som også kjenner barnet, for eksempel barnehagepersonell vil kunne gi nyttig informasjon mht dette punktet. De som har størst forutsetning for å si noe om hvordan samvær fungerer er ofte de som har den daglige omsorgen for barnet, som ofte vil være fosterforeldrene. Dette må komme tydelig frem. Man må ha tillit til fosterforeldre som er betrodd det største ansvaret ved å ha den daglige omsorgen for barnet.

I de tilfeller der barnets reaksjoner er innenfor en vurdering av psykologisk tålegrense, må fosterforeldre få inngående veiledning for å forstå reaksjonene og ivareta barnet i denne situasjonen. Fosterhjemsundersøkelsen 2022 viser at få fosterforeldre får veiledning i forbindelse med samvær.

14. Er anbefaling 2 (om forhold ved foreldrene) formulert på en tydelig og forståelig måte?

4

Kommentar: Det gjør seg gjeldende noen praktiske hensyn knyttet til der hvor foreldre bor. De flytter kan hende etter en omsorgsovertagelse. Hvem skal pålegges å reise for å ha samvær? Det vil påløpe økte kostnader tilknyttet samvær, og økt belastning om det er barnet som da må reise. Det er viktig der det er store avstander mellom foreldre og der barnet bor at samvær gir barnet minst mulig belastning. Dette punktet kan også ses på i tilknytning til omfang av samværet.

15. I hvilken grad mener du/dere anbefaling 2 (om forhold ved foreldrene) vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten?

3

16. Andre kommentarer til anbefaling 2 om forhold ved foreldrene**17. Er anbefaling 3 (om barnets og foreldrnes medvirkning og involvering) formulert på en tydelig og forståelig måte?**

3

Kommentar: Det er tydelig, men ikke tilstrekkelig, jf. merknadene under.

18. I hvilken grad mener du/dere anbefaling 3 (om barnets og foreldrnes medvirkning og involvering) vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten?

3

Kommentar: Hvem er det barn betror seg til? Det er gjerne fosterforeldrene som har omsorgen 24/7 og det kan også være lærere, helsesøster/ helsepersonell – barnehageansatte. Det er viktig å ta med de som er tillitspersoner for barnet for å ivareta barnets reelle medvirkning.

19. Andre kommentarer til anbefaling 3 om barnets og foreldrenes medvirkning og involvering?

Ettersom det går frem av retningslinjen innledningsvis at den også skal gjelde ved senere saker om samværfastsettelse, må punktet suppleres med medvirkning og involvering av barnets fosterforeldre/ beredskapsforeldre som har omsorgen for barnet, og som da er inne i bildet i det barnet er flyttet ut av hjemmet. Skal man lykkes med å ivareta barnets behov må også barnets omsorgsgivere ha en viktig rolle i medvirknings-arbeidet.

Fra fosterhjemundersøkelsen går det frem at fosterforeldre har en meget viktig og stor rolle rundt forberedelse, gjennomføring og ivaretagelse før og etter samvær. Det er de som forbereder barnet før samvær, og som ivaretar barnets reaksjoner etter samvær. Fosterhjemundersøkelsen 2022 viser at 60% av fosterforeldrene har rollen som tilstedeværende trygghetsperson for barnet under samvær.

20. Er anbefaling 4 (om omfang av samvær) formulert på en tydelig og forståelig måte?

3

Kommentar: Viktig at samvær ikke skal medføre risiko for barnets helse og utvikling. Hva med de barna som ikke vil ha samvær, men som likevel på ulikt vis presses til dette? Det er viktig at barneverntjenesten samarbeider tett med helsepersonell for løpende vurdere barnets psykiske helse og livskvalitet, og involverer fosterforeldrene i disse vurderingene.

21. I hvilken grad mener du/dere anbefaling 4 (om omfang av samvær) vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten?

3

Kommentar: Forhold som barneverntjenesten bør vurdere bør suppleres med: • fysisk avstand til de man skal ha samvær med: Der det er store avstander må samvær gi barnet minst mulig belastning, og det bør utsettes for minst mulig reisebelastning. Vi viser til Fosterhjemundersøkelsen 2022, hvor det går frem at 69% av fosterhjemmene hadde omsorgskommune som ikke var den samme som fosterhjemkommunen. • Omfanget av det totale samværet må tilpasses barnets hverdagsliv, • Omfanget av det totale samværet må tilpasses fosterhjemets hverdagsliv, dersom det påvirker livet i fosterfamilien.

22. Andre kommentarer til anbefaling 4 om omfang av samvær?

Det går frem at så lenge målsetting om gjenforening ikke er forlatt, må det legges opp til så mye samvær som mulig, uten at hensynet til barnets beste settes til side. Vi anser at hensynet til barnets beste må være det førende prinsipp og at man ikke legger føring om at det skal være så mye samvær som mulig. Norsk Fosterhjemforening viser til Barneombudets innspill om situasjoner der barnet har vært utsatt for vold og overgrep, og støtter ombudets innspill.

Når skal målsetting om gjenforening forlates? Så lenge dette forhold er en viktig premis for samværfastsettelsen, bør man angi når dette skal skje. Det går frem av retningslinjen at barneverntjenesten med jevne mellomrom skal undersøke om omstendighetene har endret seg i forhold til å vurdere hvilken betydning dette i tilfellet har for samværet, og da må det tilføyes at vurdering av spørsmålet om midlertidigheten av plasseringen også skal være en del av vurderingstemaet.

23. Er anbefaling 5 (om hjelp og veiledning til foreldre) formulert på en tydelig og forståelig måte?

4

24. I hvilken grad mener du/dere anbefaling 5 (om hjelp og veiledning til foreldre) vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten?

3

25. Andre kommentarer til anbefaling 5 om hjelp og veiledning til foreldre?

Det er et viktig punkt. Mange fosterforeldre bidrar med hjelp og støtte til foreldre. Av Fosterhjemsundersøkelsen 2022 går det frem at fosterforeldre har hyppig kontakt med barnets foreldre. Undersøkelsen viser at 60% av fosterforeldrene har mer enn ett kontaktpunkt i måneden med barnets foreldre, 53 % har ukentlig kontakt. Når det gjelder spørsmål om hvordan fosterforeldre opplever kontakten med barnets foreldre scorer 61 % at kontakten er veldig god med barnets mor. Vi peker på Brobyggingsprogrammet som foreningen har i samarbeid med OBF og som skal bidra til bedre samarbeid og støtte til foreldre. Det å legge til rette for et godt samarbeid mellom foreldre og fosterforeldre, er av stor betydning for både gode samvær og ivaretagelse av mulighet for tilbakeføring der det fortsatt er aktuelt. Ved godt samarbeid kan man og legge opp til møter mellom foreldre og fosterforeldre uten at barnet er til stede.

26. Er anbefaling 6 (om tilrettelegging av samvær) formulert på en tydelig og forståelig måte?

4

27. I hvilken grad mener du/dere anbefaling 6 (om tilrettelegging av samvær) vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten?

4

28. Andre kommentarer til anbefaling 6 om tilrettelegging av samvær?

29. Er anbefaling 7 (om språklig, kulturell og religiøs bakgrunn) formulert på en tydelig og forståelig måte?

4

29. I hvilken grad mener du/dere anbefaling 7 (om språklig, kulturell og religiøs bakgrunn) vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten?

4

Kommentar: Fosterhjemsundersøkelsen 2022 viser at 17 % av fosterforeldrene har erfaring som fosterforelder til barn/ ungdom med minoritetsetnisk bakgrunn. I målgruppen av disse med erfaring hadde 13% selv minoritetsetnisk bakgrunn, og 48% var helt eller delvis uenig i at det minoritetsetniske perspektivet ble tydeliggjort og var viktig premisse ved plasseringen. Fosterforeldrene opplevde i mindre grad å få støtte og opplæring i spørsmål som gjelder minoritetsetniske forhold, og det var i mindre grad mulig å understøtte barnets kultur og identitet på bostedet og i arenaer som barnet hadde tilgang til.

30. Andre kommentarer til anbefaling 7 om språklig, kulturell og religiøs bakgrunn?

31. Er anbefaling 8 (om tilsyn) formulert på en tydelig og forståelig måte?

3

32. I hvilken grad mener du/dere anbefaling 8 (om tilsyn) vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten?

3

33. Andre kommentarer til anbefaling 8 om tilsyn?

Vi savner at den rollen fosterforeldre har tilknyttet samvær, ikke nevnes. Fosterforeldre skal jo ikke ha rollen som tilsynsperson ved samvær. Like fullt spiller de en viktig rolle i mange samvær. Fosterhjemsundersøkelsen 2022 viser at 60% av fosterforeldrene har rollen som tilstedeværende trygghetsperson for barnet under samvær. Dette forholdet bør det opplyses om og viser igjen den store og viktige rollen fosterforeldre har i samværsgjennomføringen.

34. Er anbefaling 9 (om situasjoner hvor det ikke bør være samvær) formulert på en tydelig og forståelig måte?

2

Kommentar: Vi viser til innspill fra Barneombudet som vi støtter. I de typer saker som er nevnt i anbefaling nr 9, må utgangspunktet være at barn ikke skal ha samvær, heller ikke med tilsyn. Det fremstår lite treffende når det står i utkastet «å frata barn og foreldre retten til samvær er svært inngripende ...» Det er jo det motsatte som er utgangspunktet: det å pålegge barnet samvær i en slik situasjon, hvor barnet har vært utsatt for alvorlig omsorgssvikt ved vold og overgrep, er svært inngripende. Det bør spesielt dokumenteres og begrunnes at dette ikke er til skade for barnets helse og utvikling dersom slikt samvær likevel gjennomføres. Vi anser at barn ikke bør ha plikt til å ha samvær, det må være en rettighet for barnet. Dersom barnet skal tvinges til samvær bør hjemmel for dette angis i plasseringsvedtaket. Vi viser til ny lov som kommer i Danmark: Børnene først, hvor barn fra 10 års alder har partsrettigheter, og hvor barn selv bestemmer om de vil ha samvær.
<https://sm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/maj/bred-politisk-aftale-om-boernene-foerst>

35. I hvilken grad mener du/dere anbefaling 9 (om situasjoner hvor det ikke bør være samvær) vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten?

2

Kommentar: Det er her mange vanskelige situasjoner for barneverntjenesten. Det kan være nyttig med eksempler fra god praksis på avveininger og hensyn som tas for å ivareta barnets sikkerhet og helse, for eksempel en anonymisert samling av god praksis på tilfeller man står i. Selv om det alltid er individuelle vurderinger som skal foretas, så er det noen grunnhensyn og skjermingshensyn som vil kunne vises i praksis og som kan hjelpe særlig yngre mer uerfarne saksbehandlere.

36. Andre kommentarer til anbefaling 9 om situasjoner hvor det ikke bør være samvær?

37. Er anbefaling 10 (om samvær med andre enn foreldrene) formulert på en tydelig og forståelig måte?

3

38. I hvilken grad mener du/dere anbefaling 10 (om samvær med andre enn foreldrene) vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten?

3

Kommentar: Det totale omfang må vurderes nøye. Også viktig her at man innhenter kompetanse på barnets psykiske helse som uttaler seg i forhold til dette punktet, samt innhenter fosterforeldrenes syn.

39. Andre kommentarer til anbefaling 10 om samvær med andre enn foreldrene?

Det er viktig at det totale omfang av samvær også ses opp mot fosterfamilien sin mulighet til å ivareta dette. Vi viser til at fosterfamilien ofte spiller en viktig rolle i avvikling av samværet og er også de som forbereder og hjelper barnet i forkant og etterkant med reaksjoner og bearbeiding av inntrykk, ofte er til stede på samvær som trygghetsperson, bringer barnet til samvær mm. Hensynet til fosterfamiliens egenfødte/adopterte barn må også vektlegges.

40. Er anbefaling 11 (om evaluering av samværsordningen) formulert på en tydelig og forståelig måte?

3

41. I hvilken grad mener du/dere anbefaling 11 (om evaluering av samværsordningen) vil være til praktisk hjelp for barnevernstjenesten?

3

42. Andre kommentarer til anbefaling 11 om evaluering av samværsordningen?

Se kommentarer gitt tidligere om å innhente opplysninger fra alle som har en rolle i å ivareta barnets interesser. Man må også sørge for å evaluere hvorvidt gjenforeningsmålet skal oppgis. Det er viktig at fosterforeldrene aktivt tas med å utforme plan om samvær, samt at barnet får medvirke.

43. Er delen om metode og prosess formulert på en klar og forståelig måte?

2

Kommentar: Norsk Fosterhjemsforening har ikke vært enig i alle steg i prosessen til et ferdig utkast til retningslinje. Vi ba i oppstarten av ekspertgruppens arbeid om at også fosterforeldre skulle få delta i en egen brukergruppe for å bruke-medvirke, slik Bufdir inviterte henholdsvis foreldre og barna til, for å få god brukerkunnskap og brukermedvirkning. Vår anmodning ble ikke imøtekommet. Det skal ikke være på bekostning av foreldre, men for å få frem et helhetsbilde og opplyst beslutningsgrunnlag, fra en viktig brukergruppe. Dermed mister man verdifull kunnskap og forståelse om det reelle landskap barn som er flyttet ut av hjemmet opplever. Dette igjen går ut over barna. Fosterhjemfeltet er ett av de mest komplekse innen barnevernet. Våre innspill har dreid seg om særlig følgende forhold: - at de barn som har behov for særskilt beskyttelse og vern ikke er godt nok beskyttet i utkastets formuleringer - at fosterforeldre spiller en betydningsfull rolle i mange fosterbarns liv, men til tross for dette ikke får medvirke i tilstrekkelig grad slik at avgjørelser mht samvær ivaretar barnet best mulig. Vi har vist til fosterhjemsforskriften jf. fosterhjemsavtalen, der det fremgår at fosterforeldre har rett til å medvirke ved endring eller utvidelse av samvær. - vi har flere ganger stilt spørsmålet om disse retningslinjene kun skal brukes ved fastsettelse av samvær ved omsorgsovertagelse, eller også i senere faser hvor barnet er plassert i fosterhjemmet, men uten å få svar. Etter første gangs fastsettelse av samvær i nemnda, må fosterforeldre ha en tydelig rolle som retningslinjen må ivareta mye bedre. - Nå ser det ut til at man skal se hen til disse retningslinjene også i andre faser, og vi mener at retningslinjene ikke er helhetlige nok til dette formålet. - vi har stilt spørsmål ved formålet som ligger til grunn for anbefalingene, da formålet ikke tar hensyn til situasjonen som foreligger: at det ved en omsorgsovertagelse faktisk ikke er barnets beste å bo sammen med sine foreldre, og at barnet i mange tilfeller ikke har det samme ønsket om samvær som foreldrene. Det kan være at man er tilbakeholden med å gi fosterforeldre en tydeligere rolle i disse retningslinjene, fordi man kanskje tror at det svekker foreldres rolle? Det er ikke slik vi ser det. Vi mener at både fosterforeldre og foreldre er viktige voksne rundt barnet. Vi ønsker at de som etter hvert kjenner barnet best i det daglige, og som er betrodd et meget stort ansvar, gis en tydelig rolle som informant. Det er viktig for å få til gode samvær at tre parts samarbeidet mellom barnevernet, foreldre og fosterforeldre, kan fungere om barnets beste skal ivaretas. De viktige voksne rundt barnet må spille på lag og samarbeide om gode samvær slik at barnet opplever det best mulige, der grunnlag for slikt samarbeid er mulig. Det er dermed å svekke barnets mulighet når man underkjenner fosterforeldres rolle. Vi stiller spørsmål med høringsformatet. Det er viktig å få inn innspill på en oversiktlig måte for Bufdir. Det er også viktig at de som inngir høringsinnspill får tilgang til helheten i retningslinjen, og kan se det i sammenheng. Det er mange spørsmål av teknisk art – ikke mange av faglig art. Det har vært vanskelig å se helheten i den foreslåtte anbefalingen. Det hadde lettet arbeid om høringsinnspill om man hadde fått tilsendt skjemaet og utkastet som et word dokument. Det å printe ut utkastet og få alle bokser til å være åpne, har vært litt utfordrende. Hvordan vil de som skal anvende retningslinjene kunne se helheten mellom ulike bokser og juridiske kommentarer? Vi støtter digital satsing, og anerkjenner innsatsen som er nedlagt for å oppnå det.

44. Andre kommentarer til retningslinjen som helhet

En viktig retningslinje det er nedlagt mye ressurser og godt arbeid i, og som vil bli et nyttig verktøy for å ivareta barns rettigheter til gode samvær, forutsatt at den utvikles i tråd med innspill som sikrer barnets rettigheter bedre. Vi anser at Fosterhjemsundersøkelse 2021 og Fosterhjemsundersøkelsen 2022 (lanseres 10. mai) gir viktig kunnskap av betydning for flere av de temaene veilederen bygger på. Fosterhjemsundersøkelsene bør derfor vises til i referansekildene og i beskrivende tekst. Vi savner eksempler som kan bidra til å veilede barneverntjenesten om praktiske tilfeller og utfordringer som hyppig forekommer, og best practice.